

## Arvonlisää kestävästä energialiiketoiminnasta -hanke

KHALL 20.05.2025 § 101  
138/00.04.01/2025

Oulun Yliopiston Kerttu Saalasti instituutti on saanut rahoituksen hankkeelle, jolla pyritään tuottamaan arvonlisää alueemme yrityksille kestävästä energialiiketoiminnasta.

Kansallisessa ilmasto- ja energiastrategian keskiössä ovat vihreä siirtymä ja keväällä 2022 ajankohtaistunut irtautuminen venäläisestä fossiilisesta energiasta. Energiajärjestelmän sähköistyminen ja järjestelmäintegraation hyödyntäminen ovat strategian keskeisiä osia. Strategiaan sisältyy myös kansallinen vetystrategia, jolla edistetään vetytaloutta ja sähköpolttoaineita. Suomella todetaan olevan myös hyvät edellytykset uuden teknologian tarjoajana. (TEM, 2022)

Strategiassa tavoitellaan myös sitä, että kehitys tuo investointeja, työpaikkoja ja talouskasvua Suomeen, ja että Suomi hyödyntää luonnonvarojamme kestävästi sekä parannamme huoltovarmuuttamme ja omavaraisuuttamme. (TEM, 2022; VN, 2023)

Kasvanut tuulivoimarakentaminen, vihreän siirtymän investointiaktiivisuus ja keskustelu Suomen roolista muun Euroopan energiantuottajana on synnyttänyt huolen lisäarvon jäämisestä energiaa tuottaville alueille.

Ymmärrys lisäarvon syntymisen mekanismeista on edellytys hankkeiden hyväksyttävyydelle ja alueen menestykselle. Investointien yhteydessä tulisi varmistaa, että niiden avulla syntyvä lisäarvo jää hyödyntämään alueita sekä niiden toimijoita ja asukkaita.

Arvonlisää kestävästä energialiiketoiminnasta -hankkeen tavoitteena on varmistaa, että vihreän siirtymän investoinnit juurtuvat alueen ekosysteemeihin arvonlisää ja uutta kasvuliiketoimintaa tuottavalla tavalla.

Hanketta toteutetaan esimerkkimaakunnassa, josta on muodostunut merkittävä uusiutuvan energian tuotantoalue, mutta se palvelee kuitenkin koko Suomen tarpeita, koska vihreän siirtymän ja alueellisen lisäarvon tuottamisen kysymykset ovat kansallisia eli ne koskevat kaikkia maakuntia.

Hankkeessa 1) tuotetaan tietoa arvonlisän muodostumisesta, sen alueellisista tekijöistä ja siihen liittyvästä yrittäjyydestä sekä 2) luodaan verkosto ja varmistetaan toiminnan jatkuvuus.

Hankkeen suunnitteluvaiheessa on kartoitettu seuraavia aluetalouteen liittyviä teemoja:

1. Toiminnan taloudelliset vaikutukset eli liiketoiminnan tuottama lisäarvo alueelle
2. Vaikutukset paikalliseen teollisuuteen
3. Pk-yritysten osallistuminen
4. Alueellinen jakautuminen
5. Työllisyysvaikutukset
6. Vaikutukset kestäväen kehityksen osa-alueisiin
7. Poliittinen ja institutionaalinen ympäristö
8. Kauppa ja investoinnit

Työtä tuetaan tapaustutkimuksin (caset), jotka valitaan yhteistyössä mukaan lähtevän verkoston kanssa. Yhteistoiminnassa hyödynnetään osallistavia työpajoja ja seminaarilaisuuksia. Viestinnän suunnittelun ja toteuttamisen merkitys on keskeinen osa hanketta. Tuotetut tiedot kootaan alueen toimijoita palvelevaksi verkkokäsikirjaksi ja tietovarannoksi, joka edesauttaa kaupunkia, kuntia ja yrityskehitysorganisaatioita ohjaamaan yritysten sijoittumista sekä yrityksiä ymmärtämään omat mahdollisuutensa osana tätä kokonaisuutta.

Hankkeen toiminta rakentuu seuraavista työpaketeista (TP):

TP 1 Globaalien arvoketjujen kytkentä aluetalouteen: Tämän työpaketin tarkoitus on:

1) tarjota tieto olemassa olevista käytännöistä globaalien arvoketjujen ja alueellisten sidosryhmien välillä ja 2) ehdottaa kattavaa kasvu- ja kehitysmallia, joka lisää mahdollisuuksia sekä kansainvälisten sijoittajien alueen toimijoiden intressit huomioivalle, oikeudenmukaiselle ja mukaan ottavalle liiketoiminnalle. Näin varmistetaan, että toiminta tuottaa aluetalouteen lisäarvoa.

TP 2 Vihreän siirtymän arvoketjujen alueellinen rakenne ja tuotantorakenteiden optimointi: Aluetalouden kannalta on tärkeää tuottaa mahdollisimman vahvasti alueelle juutuva tuotannon sekä hyödyntämisen arvoketju, jolla maksimoidaan ulkoishyödyt ja vältetään riskit päätyä pahimmillaan resurssiperiferian asemaan. Työpaketissa analysoidaan kohdealueen erityispiirteitä rekisteridatalla ja toimintaympäristön paikkatiedolla sekä arvioidaan alueen kykyä vastata vihreän siirtymän tarpeisiin sekä rakennetaan vedyn tuotannon alueellinen logistiikkamalli hajautettua tuotantoa varten.

TP 3 Globaalien arvoketjujen synnyttämä paikallinen kasvuyrittäjyys: Tavoitteena on kartoittaa keskeiset mekanismit, joiden avulla suuret vihreän siirtymän investoinnit voivat synnyttää uutta yrittäjyyttä ja kasvuyrittäjyyttä. Työpaketti keskittyy erityisesti alueellisen yrittäjyyden tukemiseen ja sen kytkemiseen kansainvälisiin arvoketjuihin sekä tunnistaa parhaita käytäntöjä.

TP 4 Energiasiiirtymän aluetoimijoiden verkkokäsikirja ja tietovaranto: Verkkokäsikirja ja tietovaranto tarjoavat käytännön työkaluja, jotka auttavat aluetoimijoita ja yrityksiä vihreän siirtymän vaikutusten hallinnassa. Nämä tukevat erityisesti päätöksentekoa, suunnittelua ja sidosryhmien välistä yhteistyötä.

TP 5 Jatkotutkimustarpeiden kokoaminen ja rahoitushakujen käynnistäminen: Työpaketti tähtää jatkotutkimustarpeiden tunnistamiseen, tiekartan laatimiseen ja rahoitushakujen edistämiseen alueellisen, kansallisen ja kansainvälisen osaamisverkoston kanssa.

TP 6 Yhteistoiminta, viestintä ja projektihallinto: Työpaketin tavoitteena on varmistaa hankkeen sisäinen ja ulkoinen yhteistyö, tiedon jakaminen sekä tuloksellinen projektihallinto. Viestinnällä varmistetaan hankkeen vaikuttavuus ja sidosryhmien sitoutuminen.

Hankkeen keskeisenä tuloksena on tuotettu tietoa siitä, mikä yhdistää globaaleja arvoketjuja aluetalouteen (TP1), mitkä ovat alueellista lisäarvoa luovia elementtejä (TP2) ja miten yrittäjyyttä ja työpaikkojen syntymistä voidaan edistää (TP3) sekä luotu tietovaranto alueen toimijoille (TP4). Työpaketissa 5 luodaan edellytykset ja kestävä rahoitusportfolio toiminnan jatkumiselle, jotta se voi kehittyä ja laajentua kansalliselle ja

kansainväliselle tasolle EAKR-rahoituksen päätyttyä osana monitieteistä Oulun yliopistoa.

Hanke toteutetaan 1.4.2025-31.12.2027 välisenä aikana.

Hankkeessa ovat mukana:

Sähkötekniikan ja energiatehokkuuden edistämiskeskus STEK  
Oulun kaupunki (Oulun innovaatioallianssi)  
Raahen seudun kehitys  
Haapaveden-Siikalatvan seutukunnan kehittämiskeskus  
Haapajärven kaupunki  
Nivalan kaupunki  
Vaaian kunta

Hankkeen kokonaiskustannus on 905 000 euroa. Haapajärven kaupungin maksuosuus on vuonna 2025: 2171 euroa ja 2026: 4321 euroa ja 2027: 4038 euroa.

Oheismateriaalissa on hankesuunnitelma ja rahoituspäätös.

Valmistelija/lisätietoja: Jonna Tamminen, 044 4456 113

**Päätösehdotus**

Kaupunginhallitus merkitsee asian tiedoksi.

**Päätös**

Hyväksyttiin